

celó za prvaka-pedagoga vseh časov in vseh narodov. Od njegovih raznih spisov je po mnenju mnogih presojevalcev najboljši „Lienhard und Gertrud“. Nadejamo se tedaj, da ne bode od več, ako se ozremo nekoliko nanj, da spoznamo bolje njegovo vrednost.

„Lienhard und Gertrud“ sicer ni prvenec Pestalozzijevih spisov, a vendar je jeden najstarejših. Napisal ga je za dóbe svoje največje bede. Znano je namreč, da je Pestalozzi l. 1768. v Neuhofu blizu vasi Birra na Švicarskem kupil malo puste zemlje za 230 gld., kjer je osnoval gospodarstvo, ki pa je l. 1775. propalo največ radi slabih letin in slabega zemljišča ter radi nespretnosti in dobrosrčnosti Pestalozzijeve. Ali on ni obupal na prvi hip, temveč ga je ta nevspeh vspodbudil za nadaljno premišljevanje, kako bi zamogel vspešno pomagati svojemu ubogemu narodu. Bil je prepričan do dobrega, da je zapuščenemu narodu mogoče pomagati samo s tem, da se mu razvije in povzdigne duševna moč in da privadi svojo sposobnost koristno uporabljati v svojem domačem in državljanskem življenji. Nekaj let potem odpre Pestalozzi na svojem domu v Neuhofu svojo sirotišnico l. 1775. s 50 učenci. Vse, kar so potrebovali za telo in dušo, dobivali so tukaj od Pestalozzija. On jim je dajal stanovanje, hrano in obleko; poučeval jih je tudi v potrebnih naukih. Poleti so otroci navadno delali na polji; pozimi pa so ali predli, ali tkali, ali pletli itd. Poleg tega jih je Pestalozzi vadil v govorjenji, čitanji, računstvu itd. Blagi mož je mislil, da bode s tem ne-le pomagal siromakom — temveč tudi povzdignil svoje propalo gospodarstvo; toda pri vsem tem se je strašno varal. Otroci so bili malo vredni, on pa nespreten in preveč dober. S početka, dokler so bili nerodni, napravili so mu več škode, kakor pa koristi; a kadar so se nekoliko privadili delu, vzeli so jih sebični stariši domu. In tako propade Pestalozzi še bolj, strašno zabrede v dolgove, nima celó najpotrebnejših stvari: živeža, dà še drv ne za kurjavo; upniki njegovi ga pa pritiskajo neusmiljeno. Po obstanku petih let je bil primoran ta koristni zavod zapreti, zemljišče pa dati v najem. —

Imel je Pestalozzi prijatelje, ali ni se mogel zanesti na njihovo pomoč, ker so ga vsi imeli za človeka, komur sploh ni moči pomagati. Mnogi so se ga ogibali zbog tega, da jim ni bilo treba pomilovati ga. Jeden od njegovih najboljših in najvernejših prijateljev, knjigotržec Füssli, rekel mu je naravnost v obraz, da so njegovi stari prijatelji v tem na čistem, da bode on svoje življenje dokončal v bolnišnici ali pa v blaznici. V isti sobi, ko mu je Füssli rekel te trde besede, dogodi se nekaj posebnega, kar je znatno spremenilo Pestalozzijevo usodo. V tisti dobi so baš skleпали, da se preustroji mestna straža v Zürichu. Stare, grbave, prašne in nepočešane stražnike so nameravali zameniti z novimi, oblečenimi v lepo obleko, kakor je bila tedaj navada v vojski.

Temu so se protivili mnogi spoštovatelji starih prostih običajev in priprostega mestnega življenja. Med nasprotniki te novotarije je bil tudi Pestalozzi. V zasmeh tej novotariji spiše — moral je pač dobre volje biti — šaljiv spis z naslovom: „Die Umgestaltung der krummen, stau-bigen und ungekaemmtten Stadtwaechter unter unseren Thoren in gerade, gekaemmtte und geputzte.“ Ta spis odda knjigotržcu Füssliju, ki je takoj spoznal namen, da se to tiče stare straže. (Dalje prih.)

Narodopisna češko-slovanska razstava v Pragi l. 1895.

(Jakob Dimnik.)

I.

1. Uvod.

V zlati Pragi, ob bregovih srebrnopene Veltave, razprostira se obširen prostor, na katerem je kipelo letošnjo pomlad in poletje bujno življenje in vrvenje. To je prostor narodopisne razstave češko-slovanske. Šest mesecev je bila zlata Praga praznično oblečena ter kazala svetu napredek in razvoj češkega naroda, kajti z narodopisno razstavo so dosegli Čehi velikansk triumf pred vsem naobraženim svetom in so danes prvi slovanski kulturni narod. Na narodopisni razstavi češko-slovanski se nam je razodeval v vsej svoji veličini češkega naroda genij, ki je čuval stoletja in stoletja nad narodom ter mu zagotovil obstoj. Ni čuda torej, da je romalo nad 2 milijona Slovanov iz raznih dežel v zlato Prago, da so na narodopisni razstavi češki občudovali delo, napredek in veliko kulturo naroda češkega. Tudi mene je vleklo v Prago in s pomočjo podpore, katero je meni in še dvema drugima mestnima učiteljema naklonil slavni mestni zbor naše prestolnice, se mi je res uresničila ta želja.

2. Potovanje.

Predno pridem na razstavo samo, bodi mi dovoljeno, da opišem poprej prav v kratkih potezah potovanje v Prago in potem pa znamenitosti mesta Prage.

Dné 30. vel. srpana ob 7. uri zjutraj sem se podal v spremstvu svoje boljše polovice na pot in sicer po državni železnici. Na Vrbi izstopim ter se peljem dalje proti Celovcu, mesto po železnici, s parnikom po Vrbskem jezeru ter pridem v Celovec okoli štirih popoldne. Tu sem prenočil, a čas do večera sem pa porabil za ogled mesta. Drugo jutro se peljem naprej po Koroškej, Štajerskej, deloma po Dolnji Avstriji preko Sv. Valentina, in po Gorenji Avstriji do Linca.

V Lincu sem prenočil dvakrat. Prvi dan sem si ogledal mesto in bližnjo okolico. Peljal sem se tudi s parnikom po Donavi kake dve uri daleč v vas „Wilhering“ ter si tam ogledal tamošnji velikanski samostan.

Drugi dan sem napravil izlet v „Salzkammergut“ do Ebensee, kjer se izteka deroča Travnica v Travensko jezero. Od tu sem se peljal s parnikom po Travenskem jezeru do Gmundna. To Vam je res tako lep svet, da kaj tacega nikjer nisem videl na svojem potovanji. Iz Gmundna sem se odpeljal v Wels, zvečer sem se vrnil zopet v Linc in drugo jutro ob 8. uri sem pa odrinil v Prago, kamor sem dospel ob 6 $\frac{1}{2}$ uri zvečer.

Prva skrb mi je bila, da dobim prenočišče, in sicer sem se za-
tekel v hotel „Angleški dvor“. Ko se po dolgi vožnji nekoliko okrep-
čam in odpočijem, se vsedem na tramvaj ter se peljem takoj v raz-
stavo. Predno pa pričnem z opisovanjem razstave, bodem opisal najprej
prav na kratko posebnosti in znamenitosti, katere sem videl v Pragi
in deloma tudi Prago samo.

(Dalje prih.)

Listek.

Novoletno modrovanje.

Gospod urednik! Da, tako, prav tako se mora začeti listek, in jaz
moram to vedeti, saj mi je priznal to prednost celo oni sitnež,
ki se je nazival lani Gorjanca. Torej: gospod urednik! Resni
so časi, posebno ob novem letu, zato moram začeti z „maniro“. Pa:
prej ko vzamem pero v svojo desno roko, da vam napišem — prav
za prav mi ne manjka tvarine — listek, vam in ne samo vam, vsem
tovarišicam in vsem onim tovarišem, ki mi niso nevoščljivi, da se
kedaj razkoračim po tem le popirju, voščim srečno in veselo novo leto.
Seveda, si mislim v srcu: Bog dal, da bi bilo vsaj srečno; zakaj
srečno in pa še veselo zraven, to bi bilo za nas, ki nismo rojeni baš
pod godno zvezdo, menda nekoliko preveč. Lahko bi dostavil tudi še
besedico: zadovoljno, a vi, gospod urednik, veste, da nisem prijatelj
praznega prerekanja, zato jo raje prihranim za-se, ker zadovoljno slo-
vensko učiteljstvo ne bode še tako hitro.

Ko bi hotel biti uljuden, kar trde ženske, da nisem in ne bodem
nikoli, bi se moral danes baviti v listku sam s seboj in pa z gospo-
dom Gorjancem, ki mi je oni dan tako toplo podkadil. Ali tega smo
učitelji že vajeni. Ko nam treba kaj zboljšati — recimo plače — nam
pokade celo z blagodišečim tymianom, da bi le več ne raztresali sit-
nosti, največkrat in najraje nam pokade z ajdovco, ker je škoda kaj